

Strategia Națională de Dezvoltare a Bibliotecilor Publice

Perioada 2004 - 2007

Extras din documentul elaborat de Comisia Națională a Bibliotecilor privind
Strategia Națională de Dezvoltare a Bibliotecilor în perioada 2004-2007

Biblioteca este parte integrată a sistemului național informațional și instituție de importanță strategică prin asigurarea accesului la informații de orice tip.

Biblioteca sprijină atât instituțiile de învățământ cât și societatea civilă în realizarea dimensiunii europene din sfera mentalităților, a tradițiilor culturale și a reformelor instituționale.

Strategia de dezvoltare a bibliotecilor își propune:

- conștientizarea autorităților pentru integrarea bibliotecilor în planurile lor strategice generale
- clarificarea contribuției bibliotecilor în procesul de accelerare a reformei
- identificarea priorităților naționale și locale de finanțare a activităților esențiale de bibliotecă
- realizarea cooperării interministeriale în vederea structurării unei politici coordonate în domeniul moștenirii culturale
- dezvoltarea serviciilor electronice în relație cu alți parteneri
- implementarea unei politici de formare de bază și continuă a personalului de specialitate
- monitorizarea cerințelor utilizatorilor ca parte a politicii de dezvoltare a bibliotecilor și a planificării investițiilor
- stabilirea criteriilor de măsurare și evaluare a serviciilor
- extinderea cooperării interbibliotecare

DIAGNOZA MEDIULUI în care evoluează bibliotecile:

MEDIUL EXTERN

Factorii sociali:

- dezvoltarea societății informaționale
- dezvoltarea învățământului și a cercetării științifice la toate nivelurile
- nevoia de educație permanentă
- apariția de profesii noi
- reconversia profesională
- conștientizarea și exercitarea drepturilor omului
- pericolul excluderii sociale
- evoluțiile ratei șomajului
- liberalizarea circulației persoanelor

Factorii tehnologici:

- evoluția rapidă a tehnologiei informației
- dezvoltarea sistemelor de comunicație

- creșterea impactului documentelor electronice și audiovizuale

Factorii economici :

- reforma economică lentă
- economie de piață insuficient dezvoltată
- nivelul scăzut al alocărilor bugetare
- liberalizarea pieței muncii
- inflația
- creșterea exponențială a costurilor de întreținere
- puterea de cumpărare redusă

Factorii politici:

- programul României de integrare în UE și NATO
- legislație deficitară
- necesitatea alinierii legislației la cea a Uniunii Europene și NATO
- reforma administrației
- utilizarea fondurilor comunitare
- ineficiența legii sponsorizării

MEDIUL INTERN

Puncte forte:

- bibliotecile formează un sistem național
- au colecții semnificative și reprezentative de documente
- organizează informația
- oferă suportul info-documentar pentru învățământ și cercetare științifică
- asigură acces nediscriminatoriu la informație
- oferă o gamă largă de servicii și facilități
- oferă spațiu comunitar și instituțional neutru
- sunt cele mai frecventate instituții de cultură

Puncte slabe:

- nivel scăzut al investițiilor pentru sedii noi sau extinderi de spații și pentru dotări
- achiziție insuficientă de documente, atât ca număr de exemplare cât și ca număr de titluri
- colecții îmbătrânite
- nivel scăzut de informatizare a serviciilor
- lipsa accesului Internet în majoritatea bibliotecilor
- documente electronice și audiovizuale insuficiente

Oportunități:

- piață largă de utilizatori
- atitudine activă și flexibilă în relația cu utilizatorii
- capacitatea de a realiza proiecte, parteneriate și protocoale de colaborare
- legislație îmbunătățită

- asocieri profesionale
- posibilități de afiliere la structuri profesionale europene și internaționale

Temeri:

- insuficiența programelor guvernamentale de sprijin
- insuficiența resurselor financiare în plan local
- absența programelor de investiții pentru spații și dotări
- nivelul scăzut al salarizării personalului
- fluctuația personalului

CERINȚELE UTILIZATORILOR

- organizarea activității pentru public în spații adecvate și accesibile în raport cu locul de domiciliu
- asigurarea unei achiziții corespunzătoare de documente
- dezvoltarea bibliotecilor ca centre de informare, educaționale și culturale
- promovarea unor proiecte de integrare socială
- îmbunătățirea serviciilor existente și dezvoltarea de servicii noi
- asigurarea unei infrastructuri adecvate
- asigurarea accesului gratuit la Internet
- taxe mici pentru serviciile cu valoare adăugată

Pentru satisfacerea nevoilor utilizatorilor bibliotecile identifică următoarele obiective generale și obiective specifice:

A. Obiective generale

1. Crearea unei infrastructuri compatibile cu standardele societății informaționale contemporane.
 - 1.1 Asigurarea spațiilor corespunzătoare pentru funcționarea optimă a bibliotecilor, conform prevederilor legale.
 - 1.2 Informatizarea bibliotecilor și conectarea lor la Internet în vederea constituirii unei rețele de biblioteci la nivel național.
 - 1.3 Creșterea performanțelor rețelei naționale și interconectarea ei cu rețelele naționale de cercetare, dezvoltare, învățământ (prefigurate de Strategia Ministerului Comunicațiilor și Tehnologiei Informației).
 - 1.4 Realizarea unui portal al rețelei naționale de biblioteci.
 - 1.5 Înființarea Oficiului Național Bibliografic și de Informatizare a Bibliotecilor, conform Legii bibliotecilor nr.334, art.13, 14.
 - 1.6 Înființarea Oficiului Național de Servicii pentru Biblioteci.
2. Crearea Catalogului Național Electronic și a Bibliotecii Naționale Virtuale
 - 2.1 Utilizarea uniformă a regulilor de catalogare în conformitate cu standardele internaționale și stabilirea condițiilor de acces partajat la înregistrările bibliografice.
 - 2.2 Utilizarea unitară a sistemului de clasificare-indexare (traducerea și aplicarea generalizată a tezaurului RAMEAU).
3. Modernizarea sistemului de achiziție
 - 3.1 Aplicarea unitară a principiilor de selecție și achiziție a documentelor pentru fiecare tip de bibliotecă.

- 3.2 Crearea de consorții în vederea accesului la baze de date și full-text și/sau pentru achiziția licențelor software/echipamente, hardware/alte produse.
4. Realizarea și implementarea unui sistem unitar de statistică de bibliotecă
 - 4.1. Stabilirea categoriilor de date statistice care trebuie colectate.
 - 4.2. Crearea instrumentelor de colectare și raportare a datelor statistice.
 - 4.3. Revizuirea tipizatelor de bibliotecă.
5. Reglementarea juridică a activității de schimb intern și internațional de publicații.
6. Realizarea unui sistem național de conservare și protecție a cărții
 - 6.1 Selecția bunurilor culturale mobile, tip carte, conform criteriilor de clasare pentru includerea în categoriilor patrimoniale.
 - 6.2 Înființarea unor laboratoare zonale de tratare și patologie a cărții.
 - 6.3 Asigurarea condițiilor de funcționare eficientă a Comisiei de evaluare și protejare a fondului de patrimoniu mobil de tip carte.
7. Perfecționarea serviciilor oferite utilizatorilor
 - 7.1 Diversificarea și extinderea serviciilor info-documentare cu accent pe dezvoltarea serviciilor de referințe.
 - 7.2 Perfecționarea și extinderea sistemului de împrumut interbibliotecar prin mijloace tradiționale și electronice.
 - 7.3 Extinderea și generalizarea sistemului de acces direct la colecții.
 - 7.4 Introducerea de cursuri privind cultura informațională în toate programele de învățământ de nivel mediu și universitar.
 - 7.5 Monitorizarea cerințelor utilizatorilor ca parte a politicii de dezvoltare a bibliotecilor și a planificării investițiilor.
8. Formarea și dezvoltarea profesională a bibliotecarilor
 - 8.1 Perfecționarea programelor pentru formarea de bază și pentru formarea continuă.
 - 8.2 Susținerea învățământului de specialitate pentru asigurarea personalului calificat.
9. Resurse financiare
 - 9.1 Previzionarea și fundamentarea sistematică a necesarului de resurse financiare; identificarea unor programe internaționale pentru atragerea de fonduri.
10. Management
 - 10.1 Creșterea calității colaborării intra și interbibliotecare.
 - 10.2 Creșterea autorității acțiunii de planificare, organizare, control, evaluare și raportare a activității profesionale.
 - 10.3 Perfecționarea metodologiilor privind angajarea, definitivarea și promovarea în funcție a personalului din biblioteci.
 - 10.4 Promovarea unei politici de marketing pentru optimizarea imaginii bibliotecii.
 - 10.5 Susținerea cercetării științifice, culturale și de specialitate și valorificarea acesteia.
 - 10.6 Susținerea tradițiilor culturale ale bibliotecilor și implicarea acestora în viața științifică contemporană.
 - 10.7 Realizarea cooperării interministeriale în vederea structurării unei politici coordonate în domeniul informării, educației, culturii.

POLITICA DE ORIENTARE GENERALĂ A BIBLIOTECILOR

Principalele instrumente de aplicare a politicii bibliotecilor sunt:

- Legea bibliotecilor nr. 334/2002 (cu adoptarea urgentă a unor amendamente)
- Legea învățământului nr. 84/1995
- Statutul personalului didactic
- Regulamentele cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor
- Regulamentele de organizare și funcționare ale fiecărei biblioteci
- Regulamentele de ordine interioară
- Declarațiile de politici ale diferitelor servicii de bibliotecă și ale administrației:
 - Politica serviciului pentru public
 - Politica de achiziții și dezvoltare a colecțiilor
 - Politica accesului la informație
 - Politica de cooperare și parteneriate
 - Politica de accelerare a reformei administrației publice

B. Obiective specifice

IV. Biblioteci publice

Bibliotecile publice din România sunt structurate într-un sistem alcătuit din biblioteci județene, biblioteci municipale/orășenești și biblioteci comunale.

În componența sistemului bibliotecilor publice intră aproximativ 2.800 de biblioteci cu 5.369 angajați. Dețin în colecțiile lor peste 49.000.000 de documente din care 98,76% cărți și periodice; achiziționează anual peste 800.000 de documente; au o rată de înnoire a colecțiilor de 59 de ani; dețin 1.337 computere, din care 405 conectate la Internet; au baze de date realizate în proporție de 9,64% și sunt utilizate de peste 2.600.000 de utilizatori. În anul 2002 bibliotecile publice au beneficiat de o alocare bugetară de peste 520 miliarde lei.

1. Misiune

Bibliotecile publice sunt biblioteci de drept public, de tip enciclopedic care servesc interesele de informare, studiu, lectură, educație și de petrecere a timpului liber pentru toți membrii comunității locale sau județene, prin activități și servicii specifice.

2. Funcții

- colectează, organizează, păstrează și asigură acces la resursele de informare
- asigură accesul la colecții, fără discriminare, tuturor membrilor comunității
- contribuie la cercetarea în domeniile bibliologiei și științei informării
- organizează manifestări cu caracter cultural, educativ, social, economic
- contribuie la dezvoltarea și menținerea unei societăți democratice
- contribuie la creșterea standardului de viață și exercitării drepturilor democratice ale cetățenilor
- susțin educația permanentă
- elaborează bibliografia locală, conservă și dezvoltă identitatea culturală a comunității

Prin realizarea misiunii pe care o declară și a rolurilor pe care și le asumă, bibliotecile publice vor fi percepute ca puternice centre de informare, ca furnizori de servicii informaționale, ca parteneri în procesul educației permanente și ca instituții cu rol social, cultural și recreativ.

3. Obiective

3.1. Informatizare

Realizarea comunicației la nivelul rețelei naționale de biblioteci publice și crearea unui mod de lucru integrat la nivel național în conformitate cu Programul de automatizare și dezvoltare a serviciilor în bibliotecile publice din România.

3.1.1. Realizarea infrastructurii de comunicații prin achiziționarea de hardware și software pentru nodurile principale, secundare, terțiare și cele subordonate lor.

Termen 2004 - 2005

3.1.2. Realizarea conexiunii bibliotecilor la nodurile de care depind și asigurarea serviciului de conectare la Intranet și Internet.

Termen 2006

Costuri estimative: 3.000.000 \$

Finanțare: Program național susținut de Ministerul Culturii și Cultelor, Ministerul Comunicațiilor și Tehnologiei Informației și Ministerul Administrației și Internelor.

3.2. Dezvoltarea colecțiilor de documente

Înnoirea și dezvoltarea unor colecții de documente care să asigure necesarul minim prevăzut de Legea bibliotecilor, de 1,5 - 2,5 documente/locuitor, să satisfacă nevoile de lectură și informare ale populației și să coboare rata de înnoire a colecțiilor sub 25 de ani.

3.2.1. Realizarea unui program național de susținere a achiziției de documente printr-o alocare de minim 0,3 €/locuitor.

[În anul 2001 în România s-au alocat pentru achiziția de documente 0,06 EURO/locuitor, în timp ce în țările C.E. E. s-au alocat între 0,14 EURO/locuitor (Slovenia) și 2,88 EURO/locuitor (Slovenia)]. Termen - anual

Costuri estimative: 6.509.454EURO

Finanțare: Program național susținut de Ministerul Administrației și Internelor prin consiliile județene și consiliile locale (70 %) și de Ministerul Culturii și Cultelor (30%). Accesarea resurselor financiare alocate de către Ministerul Culturii și Cultelor se va face pe bază de proiecte întocmite de către bibliotecile județene și Biblioteca Metropolitană București.

3.2.2. Orientarea achiziției spre toate categoriile de documente purtătoare de informații pentru ca bibliotecile să poată contribui în mod real la susținerea societății informaționale. Se va avea în vedere o achiziție anuală de 25 - 30% documente electronice și documentele audiovizuale, din totalul documentelor achiziționate. Concomitent vor fi asigurate dotările tehnice corespunzătoare pentru accesarea acestor documente. Termen 2004 - 2007

3.3. Relația cu utilizatorii

Dezvoltarea de servicii și facilități noi care să valideze rolul de importanță strategică al bibliotecilor publice în cadrul unei societăți informaționale funcționale.

3.3.1. Dezvoltarea serviciilor existente cu ajutorul noilor tehnologii, oferirea lor într-un mod plăcut și ușor de folosit, maximizarea accesibilităților. Biblioteca publică trebuie să promoveze lectura prin toate mijloacele, inclusiv prin Internet. Termen - permanent

3.3.2. Satisfacerea nevoilor întregii comunități, inclusiv ale grupurilor cu nevoi speciale pentru a contribui la dezvoltarea societății civile,

consolidarea democrației și spiritului civic, educația permanentă, dezvoltarea socială și economică a comunității și la susținerea diversității culturale prin:

- dezvoltarea de servicii noi:
 - servicii de informare comunitară cu accent deosebit pe informarea locală și informarea europeană
 - servicii de referințe electronice
 - servicii pentru copii și tineret
 - servicii pentru educația adulților
 - servicii pentru grupuri cu nevoi speciale: persoane cu dizabilități, adolescenți, persoane în vârstă, șomeri, cei care locuiesc în zone rurale
 - servicii externe de bibliotecă pentru persoane aflate în dificultate
 - servicii electronice pentru: e-guvernare, e-societate, e-comerț, e-învățare prin oferirea accesului neîngrădit, obiectiv și prietenos
 - servicii de instruire a utilizatorilor de resurse electronice

- dezvoltarea de facilități noi:
 - acces Internet gratuit
 - acces online la resursele din rețea ale bibliotecii
 - stații de lucru pentru utilizatori
 - comunicarea colecțiilor în acces direct în proporție de 70 - 80%
 - rezervări de titluri
 - împrumutul tuturor categoriilor de documente
 - extinderea împrumutului interbibliotecar
 - program prelungit pentru public
 - acces pentru persoanele cu deficiențe locomotorii și vizuale

Termen - permanent

3.4. Resurse financiare și de personal

Asigurarea resurselor financiare și de personal capabile să acopere într-o măsură cât mai mare nevoile bibliotecilor prin:

3.4.1. Reducerea decalajului dintre România și țările C.E.E. printr-o alocare corespunzătoare de resurse financiare asigurate de consiliile județene și consiliile locale. O alocare de 1,50 EURO/locuitor pentru cheltuieli curente în anul 2004 și apoi creșterea progresivă a acestui nivel de finanțare până în 2007 ar apropia considerabil România de țările europene.

[În anul 2001 în România alocarea din sursele bugetare pentru cheltuieli curente era de 0,59 EURO/locuitor în timp ce în țările C.E.E. era între 1,44 EURO (Slovacia) și 11,92 EURO (Slovenia)]. Termen 2004 - 2007

3.4.2. Derularea unui program etapizat de asigurare a resurselor de personal până la nivelul prevăzut de Legea bibliotecilor. Completarea deficitului de personal se va face în procent de 25% anual. Termen - anual

3.5. Management

Promovarea unui management bazat pe planificare și pe evaluarea nivelului de performanță

3.5.1. Perfecționarea sistemului de măsurători și de indicatori de performanță care să faciliteze evaluarea bibliotecilor publice în funcție de:

- gradul de satisfacere a cerințelor utilizatorilor
- standardele naționale și internaționale
- performanțele bibliotecilor publice europene
- așteptările autorităților guvernamentale și locale

Termen 2004

3.5.2. Monitorizarea permanentă a cerințelor utilizatorilor și nonutilizatorilor pentru realizarea unei planificări corecte a investițiilor și pentru dezvoltarea unei politici realiste. Termen - anual

3.5.3. Creșterea competențelor în întocmirea programelor și proiectelor ce presupun atragerea de resurse. Termen - permanent

3.5.4. Dezvoltarea cooperării și a parteneriatelor. Termen - permanent

DOINA POPA,

Membru C.N.B.